

Rahoitusvakaus koronaolosuhteissa vaatii isoja päätöksiä, joustavuutta ja yhteispeliä

9.9.2020 10:00 • BLOGI •

KIRJOITTAJA

Päivi Tissari

Vanhempi neuvonantaja

Viimeisen puolen vuoden aikana koronapandemia on näkynyt ja kuulunut kaikkialla - terveydenhuollossa, jokaisen arkielämässä, politiikassa, mediassa ja tietysti myös taloudessa. Toisin kuin finanssikriisin aikaan, toistaiseksi emme ole joutuneet lukemaan massiivisista pankkeja koskevista ongelmista. Silti rahoitusmarkkinoiden vakaudesta vastaavat viranomaiset eivät ole joutaneet pyörittelemään peukaloitaan. Päinvastoin. Ongelmien estämiseksi tehtyjen toimenpiteiden lista on mittava.

Rahoitusvakaus tarkoittaa, että pankki- ja muu rahoitussektori toimivat moitteettomasti, pankkien asiakkaat voivat luottaa talletustensa säilyvyyteen ja raha virtaa jouhevasti Matilta Maijalle ja yritykseltä toiselle talouden kasvua tukien. Arkisemmin puhutaan usein pankkikriisien estämisestä.

Rahoitusmarkkinoiden toimivuuteen myötävaikuttavat useat viranomaiset: keskuspankki, rahoitusvalvoja, makrovakausviranomainen, kriisinratkaisuviranomainen sekä valtiovarainministeriö. Nyt näiltä päättäjiltä vaaditaan halua ja valmiutta ponnistella kohti yhteistä tavoitetta sekä kykyä katsoa riittävän pitkälle tulevaisuuteen. Lisäksi tarvitaan taitoa ajatella niin sanotusti ”boksin ulkopuolelta”, sillä koronapandemia on kaikkea muuta kuin tavanomainen tilanne.

Lukuisilla väliaikaisilla ja poikkeuksellisilla päätöksillä on pyritty varmistamaan, että pankit pystyvät pandemian aiheuttamista haasteista huolimatta jatkamaan asiakkaiden luototusta. Kun luotonanto toimii, talouden rattaat eivät hidastu ainakaan rahoitusongelmien vuoksi. Tavoitteena on, että yksityisasiakkaat voivat jatkaa työntekoa ja kulutusta ja että yritykset saavat tuotteitaan kaupaksi ja pystyvät jatkamaan palkanmaksua, jolloin todennäköisyys asiakkaiden maksurästien kertymiselle on pienempi.

Eurojärjestelmän rahapolitiikka on varmistanut mittavilla luotto-operaatioilla, vakuusvaatimusten kevennyksillä ja arvopaperiostoilla, että realitalouden rahoittaminen ei ole likviditeetin määrästä kiinni ja että pankkien ei tarvitse kokea

epävarmuutta likviditeetin saatavuudesta. Suomen Pankki on lisäksi tukenut suomalaisten yritysten rahoitusoloja ostamalla niiden lyhyitä velkapapereita.^[1]

EKP:n pankkivalvonta ja Suomessa Finanssivalvonta ilmoittivat heti pandemian alkumetreillä sallivansa joustoja tiettyihin pääoma- ja likviditeettivaatimuksiin ja suosittelivat, että pankit pidättäytyisivät voitonjaosta. Toimenpiteet kannustavat pankkeja aiemmin kerättyjen puskureiden käyttöön ja varojen ohjaamiseen talouden tukemiseen. Pankeille annettiin myös ohjeistusta, miten niiden tulee varata pääomaa mahdollisia tulevia luottotappioita varten ottaen huomioon mm. erilaiset velallisille koronan aikana myönnettyt tukitoimet.^[2]

Lisäksi monet kansalliset makrovakauseräviranomaiset ovat keventäneet järjestelmätason riskejä torjuvia lisäpääomavaatimuksia. Suomessa mm. järjestelmäriskipuskurin lasku ja lainakaton keventäminen helpottivat pankkien luotonantoa^[3]. Myös kriisinratkaisuviranomaiset ovat ilmoittaneet valmiudestaan joustoihin^[4]. Valtioiden tukitoimet ovat kohdistuneet pankkien asiakkaisiin erilaisten tukiohjelmien, lainoille annettujen takausten ja maksuaikojen pidennysten muodossa. Näitä täydentävät pankkien asiakkailleen myöntämät lyhennysvapaat ja muut maksuohjelmajärjestelyt. Lisäksi vaikeat ajat on huomioitu pankkisääntelyn kehittämisessä mm. viivästämällä tiettyjen uudistusten voimaantuloa.

Haasteena rahoitusvakauden ylläpidossa on tasapainottelu liian pitkälle menevien ja liian vähäisten toimenpiteiden välillä. Puskureiden purkua tarvitaan, mutta liiallista riskinottoa ei voi sallia. Itse pankkisääntelyyn ei ole tehty isompia muutoksia, vaan joustot on tarkoitettu auttamaan vaikeiden aikojen yli. Edellisen kriisin jälkeen sääntelyä tiukennettiin, minkä ansiosta pankeilla oli koronaongelmien alkaessa puskureina enemmän ja parempilaatuista pääomaa sekä parempi maksuvalmius.

Koronatartuntojen kääntyminen uudelleen nousuun ja viime viikkojen uutiset irtisanomisista eivät ennusta epävarmuuden pikaista väistymistä. Pandemian vaikutukset ovat niin laajat, ettei kaikkia negatiivisia seurauksia ole mahdollista välttää. Esimerkiksi luottotappioiden määrä tullaan näkemään vasta myöhemmin^[5]. Rahoitusvakauseräviranomaisen pyrkimyksenä kuitenkin on, etteivät pankit, jotka eivät kriisin alkaessa olleet sen ytimessä, olisi sitä jatkossakaan. Uuden sääntelyn myötä pankkien tilanne on vahvempi. Puskurit on rakennettu hyvinä aikoina, jotta niistä voidaan vaikeina aikoina hyötyä.

1. <https://www.ecb.europa.eu/home/search/coronavirus/html/index.en.html>, <https://www.eurojatalous.fi/fi/2020/4/rahopolitiikan-toteutus-muutosten-keskella/>

2. <https://www.bankingsupervision.europa.eu/home/search/coronavirus/html/index.en.html>, <https://www.finanssivalvonta.fi/tiedotteet-ja-julkaisut/tiedotteet-koronavirukseen-liittyen/>

3. <https://www.finanssivalvonta.fi/markkinoiden-vakaus/makrovakaus/makrovakaupaatokset-taulukko/>

4. <https://rvv.fi/tiedotteet>

5. <https://www.eurojatalous.fi/fi/2020/2/vakauseraario-pandemia-osoittaa-riskipuskureiden-valttamattomyden/>

Avainsanat

koronapandemia, puskurit, rahoitusvakaus, sääntely, yhteistyö